

LESY A DOBROVOLNICTVÍ

ÚVOD METODICKÉHO MATERIÁLU 2 – 6

Úvodní slovo ředitelka Dobrovolnického centra Mgr. Lenka Černá

Úvodní slovo ministr zemědělství ČR Ing. Petr Bendl

Úvodní slovo ministr životního prostředí Mgr. Tomáš Chalupa

Úvodní slovo ředitel Hnutí Brontosaurus Mgr. Dalimil Toman

Úvodní slovo za státní podnik LESY ČR

KONTEXT A SOUVISLOSTI 7 – 10

Mezinárodní rok lesů 2011

Evropský rok dobrovolnictví 2011

DEFINICE DOBROVOLNICTVÍ A ZÁKLADNÍ LEGISLATIVNÍ VYMEZENÍ 11 – 14

Dobrovolnictví pro les

Dobrovolnictví v ochraně životního prostředí

KODEX DOBROVOLNÍKA 16 – 18

PŘEDPOKLADY PRO ÚSPĚŠNOU REALIZACI DOBROVOLNICKÉHO PROGRAMU 19 – 25

Příprava koordinace dobrovolnického programu

Koordinátor dobrovolníků

Kontrola dobrovolnického programu

Principy pro udržení dobrovolníků

Rizika a bariéry

ZAPOJENÍ DOBROVOLNÍKA V DETAILECH 26 – 29

Vyhledávání dobrovolníků, jejich výběr

Vstupní rozhovor, registrace zájmu

Proškolení dobrovolníka

Smlouva s dobrovolníkem, pojištění

Identifikace a označení dobrovolníka

Seznam běžných činností dobrovolníka v lese

PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE 30 – 35

Lesy a dobrovolnictví ve světě

Životní prostředí a dobrovolnictví v Evropě

Lesy a dobrovolnictví v České republice

PŘÍLOHY 36 – 40

Ukázka evaluačního dotazníku pro dobrovolníky

Osnova rozhovoru s novým zájemcem v detailech

Ukázka Registrační karty dobrovolníka

Ukázka jak se připravovat na supervizi

Ukázka letáků pro vyhledávání dobrovolníků

2 ÚVODNÍ SLOVO ŘEDITELKA A VEDOUcí SLUŽEB DOBROVOLNICKÉHO CENTRA

Organizace spojených národů prohlásila rok 2011 Mezinárodním rokem lesů. Evropská komise tento krok podpořila a vyhlásila Rok dobrovolnictví. Protnuly se tak snahy o zachování a ochranu „plic světa“ a lidských ctností jakými jsou solidarita, vzájemná pomoc a ochota věnovat svůj čas a své schopnosti druhým.

V tomto kontextu jsem přistoupila k tvorbě metodiky se skromností a pokorou. Čerpala jsem přitom ze čtrnácti let vlastních zkušeností z práce s dobrovolníky. Spolu s dalšími přispěvateli vám teď nabízíme materiál, který nechce být detailním manuálem, má ale ambici stát se obecným návodem a účinnou inspirací.

Doufáme, že v něm naleznete dobré základy pro to, abyste mohli smysluplně začít.

Budu šťastná, přistoupíte-li k metodice s vlastní invencí a použijete ji k rozběhnutí nebo nasměrování vašeho dobrovolnického programu tak, abyste zvolený směr sami cítili jako správný.

Nezapomínejte, že dobrovolníci se stávají nositelem dobrého jména vaší organizace, a že ho zcela přirozeně šíří mezi svými blízkými, přáteli a známými. Proto se snažte začleňovat je do péče o životní prostředí tak, aby neustále cítili vaši plnou podporu a aby postupně získali pocit, že jsou skutečnou součástí vaší organizace.

Předkládaný materiál je určen jak těm, kdo s dobrovolníky spolupracují nebo spolupracovat chtějí, tak i těm, kteří se pohybují v oblastech, kde má dobrovolnictví dlouholetou tradici – ve svazech ochránců přírody, správách chráněných území, na lesních správách a mezi vlastníky lesů, v neziskových ekologických organizacích nebo agenturách. Tam všude je možné využít dobrovolníky – od doplňkové a podpůrné práce přes začlenění do týmu až po vystavění struktury, která bude na dobrovolnících principiálně postavena.

Není tedy důležité, v jakém rozsahu chcete dobrovolnictví využít, je ale důležité, že ho využít chcete. Naše metodika vám může být užitečnou pomůckou, jak to udělat efektivně a účelně.

*Mgr. Lenka Černá
Ředitelka a vedoucí služeb Dobrovolnického centra*

3 ÚVODNÍ SLOVO MINISTR ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Péče o státní lesy je jedním z důležitých úkolů Ministerstva zemědělství. Zahrnuje jejich ochranu, koncepci rozvoje, hospodaření i myslivost. Starost o tak složitý organismus, jako je les, ale nemůže nést jediná organizace nebo úřad, to je práce pro celou společnost, pro každého z nás. Z lesů máme užitek všichni, jsou zdrojem dřeva, zadržují vodu v krajině, přispívají ke kvalitnějšímu ovzduší a jsou místem, kam si většína lidí chodí ráda odpočinout a provětrat se. Je dobře, že mnozí z nich cítí potřebu na oplátku o les pečovat, uklízet ho nebo sázet stromky. Dobrovolnická iniciativa je v tomto směru nezastupitelná, protože lidé z regionů nejlépe vědí, co je v jejich bezprostředním okolí potřebné udělat. Svou nezištnou prací přispívají k obnově českého venkova a celé krajiny. Tyto aktivity jsou dobrou ukázkou toho, co znamená občanská zodpovědnost. Jsem rád, že tato příručka dobrovolníkům metodicky pomůže při organizování jejich činnosti nebo při rozhodování, jakým způsobem chtějí pomáhat.

*Ing. Petr Bendl
Ministr zemědělství*

4 ÚVODNÍ SLOVO MINISTR ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

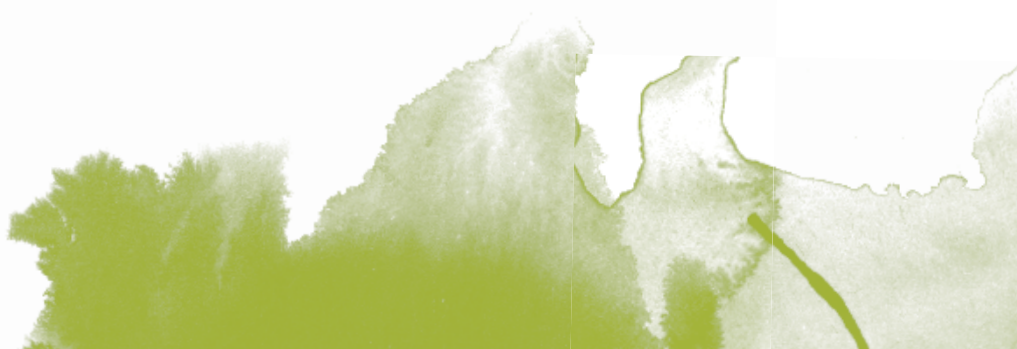

Rok 2011 je Mezinárodním rokem lesů a Evropským rokem dobrovolníků. Každé z těchto témat má pro mě osobně určitou hodnotu. Lesy mám moc rád a v letošním roce jsem jich ve své funkci navštívil opravdu hodně. Jedno se o návštěvy v chráněných krajinných oblastech a národních parcích, jejichž lesy jsou zvláště ceněné. Jako ministr životního prostředí si uvědomuji význam lesů pro ochranu přírody a podporuji trvale udržitelný vývoj všech typů lesů k užítku současných i budoucích generací. Jako občan České republiky a obyvatel našeho hlavního města Prahy se dostávám také do lesů, které nemají takový stupeň ochrany.

I tyto lesy jsou pro veřejnost důležité, protože plní jednu významnou funkci lesů, kterou je funkce rekreační a oddychová.

A jak souvisí lesy a dobrovolnictví? Jak ukazuje tato publikace, poměrně hodně. Dobrovolníci pomáhají lesy udržovat, obnovovat i zakládat. Z pohledu ministra životního prostředí v něm často probíhají výukové i výchovné programy. Tyto programy přispívají ke zvýšení povědomí a posílení udržitelného obhospodařování lesů. Dobrovolníci sbírají v lesích odpadky, pečují o studánky, vysazují nové stromky. Jsou to lidé organizovaní i neorganizovaní a význam jejich dobrovolných aktivit si často ani neuvědomíme. Proto jim přeji hodně sil do další práce a našim lesům přeji ještě více dobrovolníků, kteří pro ně budou ochotni pracovat.

*Mgr. Tomáš Chalupa
ministr životního prostředí*

5 ÚVODNÍ SLOVO ŘEDITEL HNUTÍ BRONTOSAURUS

Evropský rok dobrovolnictví přinesl v oblasti ochrany životního prostředí mnoho zajímavých podnětů. Při společných setkáních během roku jsme krůček po krůčku mapovali bohatství dobrovolnických aktivit v této oblasti, jejich rozsah i pestrost.

Realizované studie poukázaly na velký význam a přínos dobrovolných činností pro přírodu, které probíhají pod velkými celostátními organizacemi, malými lokálními spolky a mnohdy i zcela spontánně z nadšení jednotlivců.

Ukázalo se však také, jak moc je potřebné odvedené výsledky představovat veřejnosti, ukazovat jí na význam péče o zdravé životní prostředí či zapojovat nové dobrovolníky. Pro rozvoj dobrovolné ochrany přírody je potřebná také kvalitní spolupráce s profesionály i dobré metodické vedení dobrovolníků. Věřím, že právě k tomu přispěje i tato metodika.

Vždyť právě v lesích je pro dobrovolnickou činnost nezměrné množství příležitostí: můžeme pomáhat obnovovat přirozené lesy, vykonávat strážní službu u chráněných druhů, starat se o studánky, budovat naučné stezky, vyvěšovat hnízdní budky pro ptactvo, realizovat vzdělávací programy, ...

A navíc dobrovolnictví má sílu spojovat. V péči o lesní prostředí může přivést ke spolupráci lesníky, ochránce přírody i veřejnost.

Krédem by pro nás vždy měla být smysluplnost realizovaných dobrovolnických činností. Tak, aby působení dobrovolníků bylo přínosem pro les jako ucelený ekosystém se všemi jeho složkami a funkcemi. Tak, abychom pečovali o přírodu a ctili její hodnotu mnohdy přesahující aktuální zájmy člověka.

Těším se na to, až za námi díky společnému úsilí uvidíme zdravé a čisté lesy, spokojené dobrovolníky i nadšené návštěvníky lesů z řad veřejnosti.

*Mgr. Dalimil Toman
vedoucí expertní skupiny Dobrovolnictví v životním prostředí
ředitel Hnutí Brontosaurus*

6 ÚVODNÍ SLOVO SPOLEČNOST LESY ČESKÉ REPUBLIKY, S.P.

Státní podnik Lesy České republiky pečuje téměř o jednu šestinu rozlohy území naší republiky. Lesy mají mimořádný význam nejen z hlediska produkce dřevní hmoty, ale stále více také jako místo odpočinku a relaxace. Například v uplynulém roce každý z nás navštívil les v průměru 14krát. Z různých průzkumů veřejného mínění navíc vyplývá, že 76 % lidí vyhledává les jako prostředí pro rekreaci a přichází sem s cílem načerpat zde nové síly a odpočinout si.

Pro svoji velkou atraktivitu a takřka neomezenou přístupnost je les oblíbeným a výjimečným prostorem k zapojení mnoha dobrovolnických organizací i jednotlivců ke zvelebování a ochraně životního prostředí.

Lesy České republiky si význam dobrovolnických aktivit dobře uvědomují a dlouhodobě je také aktivně podporují. Například již od roku 1999 Lesy České republiky spolupracují s Českým svazem ochránců přírody. Významné je také rozvíjení spolupráce s Klubem českých turistů a dalšími neziskovými a obecně prospěšnými společnostmi.

Je velmi potěšující, že vzájemná spolupráce na bázi dobrovolnictví se odehrává zejména na regionální úrovni mezi lesními správami, lesními závody a zapálenými dobrovolníky, kteří se snaží přispět k lepšímu životnímu prostředí.

Lesy České republiky, s. p.

LESYČR

1

lesy poskytují lidem úkryt

Mezinárodní rok lesů 2011

Rok 2011 byl Organizací spojených národů vyhlášen Mezinárodním rokem lesů. Cílem bylo posílit trvale udržitelné obhospodařování lesů, ochranu přírody a trvale udržitelný vývoj všech typů lesů k užítku současných i budoucích generací a zvýšit povědomí o této problematice. V průběhu celého roku lesníci po celém světě připravovali akce a materiály pro veřejnost o lese a lesnictví.

Mezinárodní rok lesů 2011 je lesníky chápán jako šance poukázat na význam lesnictví a lesního hospodářství v celé jeho šíři. Cílem a smyslem všech akcí bylo přiblížení přínosu lesa pro společnost. Hospodaření, ochrana lesa, využití dřeva jako obnovitelné suroviny – ta a další témata byla prezentována na výstavách, seminářích, přednáškách a osvětových akcích.

(zdroj Ministerstvo zemědělství www.eagri.cz)

Evropský rok dobrovolnictví 2011

Evropský rok dobrovolných činností na podporu aktivního občanství, zkráceně Evropský rok dobrovolnictví (ERD), je tematickým rokem vyhlášeným Radou ministrů EU ve všech členských zemích na celý rok 2011. Hlavním cílem ERD byla podpora občanského sektoru, zejména dobrovolných činností napříč oblastmi, a to na celostátní, regionální i místní úrovni. Gestorem ERD pro Českou republiku bylo Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy.

Stěžejní cíle ERD 2011 byly:

- 1) usilovat o vytvoření prostředí příznivého pro dobrovolnictví a tam, kde je třeba, řešit stávající překážky bránící dobrovolným činnostem,
- 2) umožnit organizátorům dobrovolných činností, aby zlepšili jejich kvalitu,
- 3) prosadit oceňování a uznání prospěšnosti dobrovolné činnosti politiky, organizacemi občanské společnosti, veřejnými institucemi a odvětvími formálního i neformálního vzdělávání i zaměstnavatelů,
- 4) zlepšit povědomí o hodnotě a významu dobrovolnictví.

(zdroj www.msmt.cz nebo www.dobrovolnik.cz)

9 KONTEXT A SOUVISLOSTI

Oblasti současného dobrovolnictví v ČR

- Dobrovolnictví ve zdravotnictví
- Dobrovolnictví v sociálních službách
- Dobrovolnictví v kultuře
- Dobrovolnictví ve sportu
- Dobrovolnictví s dětmi a mládeží
- Dobrovolnictví v ochraně životního prostředí
- Mezinárodní dobrovolnictví a rozvojová spolupráce
- Dobrovolnictví při mimořádných událostech
- Firemní dobrovolnictví
- Komunitní dobrovolnictví
- Dobrovolnictví v církvích a náboženských společnostech

lesy jsou zdrojem potravy

2

12 DEFINICE DOBROVOLNICTVÍ A ZÁKLADNÍ LEGISLATIVNÍ VYMEZENÍ

Význam pojmu dobrovolnictví

Dobrovolnictví je veřejně prospěšná činnost, kterou vymezujeme jako ochotu člověka poskytnout část svého času i sil ve prospěch potřebné organizace nebo člověka, aniž by s příjemcem pomoci byl vázán přátelskými či jinými vazbami.

Z činnosti dobrovolníka mají přínos obě strany – příjemce, jemuž je pomozeno, i dobrovolník sám, protože získává nové zkušenosti, dovednosti, naváže nové přátelské vztahy a v první řadě – utvrdí se v tom, že dokáže být nezištně užitečný.

Dobrovolníky najdeme nejčastěji v nestátních neziskových organizacích, ale dnes i v národních parcích a státních či obecních organizacích zaměřených na lesní prostředí.

Je třeba připomenout, že dobrovolnictví má v českých zemích bohatou tradici. Jeho kořeny sahají do období národního obrození a následně do doby prvního československého státu po roce 1918, kdy dobrovolné spolky významně ovlivnily kulturní úroveň společnosti.

V současnosti se nejvíce dobrovolníků zapojuje v oblastech ochrany životního prostředí, humanitárních a lidských práv, sociální a zdravotní, kulturní, sportovní, vzdělávací a v oblasti práce s dětmi a mládeží.

Dobrovolnictví pro les

V poslední době se dobrovolníci začínají stále více zajímat o dění v českých lesích. Jejich názory a hlasy jsou veřejností vnímány s větší důvěrou, než stanoviska zainteresovaných zaměstnanců. Důvodem je fakt, že zjevně nejsou vedeni žádnými hmotnými ani vlivovými zájmy.

Někteří dobrovolníci či neziskové organizace mohou působit na pozicích, které jim umožňují prosadit granty či jiné příspěvky pro lesy ze zdrojů pro správce lesů obtížně dostupných. Dobrovolnou pomocí v lesích se z pouhého kritika stává člověk, který se osobně angažuje ve věci ochrany a ozdravení našich lesů.

13 DEFINICE DOBROVOLNICTVÍ A ZÁKLADNÍ LEGISLATIVNÍ VYMEZENÍ

Dobrovolnictví v ochraně životního prostředí

K péči o přírodní dědictví a životní prostředí přispívají dobrovolníci v České republice už od 19. století. Dnes v této oblasti působí stovky větších i menších organizací a spolků. Pod jejich záštitou pečují desítky tisíc dobrovolníků o významné přírodní lokality, sází stromy, starají se o ohrožená zvířata, budují naučné stezky, provádějí strážní službu nebo se věnují ekologické výchově dětí a mládeže či osvětě široké veřejnosti.

Dobrovolníci pečují o mnoho konkrétních chráněných či významných lokalit a pomáhají je tak uchovat pro naši i příští generace. Přispívají také k ochraně či záchraně mnoha živočichů ať už jde o obojživelníky, ptactvo či velké šelmy. Významně se podílejí na zlepšování našeho životního prostředí ať už při výsadbě zeleně, úklidech, péči o studánky, údržbě naučných stezek, podpoře bio zemědělství a při mnoha dalších aktivitách. (Zdroj www.dobrovolnik.cz)

Zákon o dobrovolnické službě

Mezinárodní rok dobrovolníků vyhlášený OSN v roce 2001 přinesl České republice mimo jiné zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě). Tento zákon v následujících letech umožnil nestátním neziskovým organizacím akreditovaným pro práci s dobrovolníky rozvíjet dobrovolnickou službu, a to i s příspěvím účelových dotací. Aplikace zákona a jeho kontrola byla a je v gesci Ministerstva vnitra ČR.

Zákon posiluje postavení dobrovolníků i organizací, které s nimi pracují, ve společnosti. Směřuje ke zkvalitnění dobrovolnických aktivit, nastavuje standardy organizování dobrovolnictví a vymezuje postavení subjektů, které se dobrovolnictví věnují. Zavádí a nově definuje základní pojmy a jejich obsah: dobrovolník; vysílající organizace; akreditace; přijímající organizace; dobrovolnická služba a používané smlouvy. Zákon však, ke škodě organizací působících v životním prostředí, neuznává za dobrovolníky členy organizací. Podrobné informace na www.mvcr.cz

lesy jsou zdrojem čisté vody

3

16 KODEX DOBROVOLNÍKA

Kdo je dobrovolníkem

- Dobrovolníkem je každý, kdo ze své dobré vůle, ve svém volném čase a bez nároku na finanční odměnu vykonává činnost ve prospěch jiných lidí.
- Dobrovolníkem se může stát kdokoliv, protože každý z nás umí něco, co může nabídnout druhým.
- Důvodů, proč se lidé stávají dobrovolníky, je velké množství. Dobrovolná činnost jim může přinést pocit užitečnosti, nové zkušenosti, kontakty, nové dovednosti a mnoho dalšího.
- Je důležité, aby činnost dobrovolníka probíhala pod záštitou organizace/společnosti, která poskytne dobrovolníkovi potřebné zázemí.

Práva, povinnosti a předpoklady dobrovolníka

- Právo dostat úplné informace o poslání a činnosti organizace, ve které chce dobrovolník pomoci.
- Právo dostat úplné informace o činnosti, kterou by měl dobrovolník vykonávat, včetně její obsahové a časové náplně.
- Právo na činnost, která bude naplňovat očekávání dobrovolníka.
- Právo na kontakt a spolupráci s koordinátorem dobrovolníků nebo jinou osobou, která je v dané organizaci pověřena prací s dobrovolníky.
- Právo na kontakt a spolupráci s osobou, která dobrovolníkovi činnost zadává a také ji od něj přijímá.
- Právo na zaškolení, výcvik či trénink.
- Právo na supervizi (setkání, kdy dobrovolník může sdělit své pocity, zkušenosti, problémy i úspěchy) – individuálně či ve skupině společně s jinými dobrovolníky působícími v organizaci.
- Právo říci „ne“, pokud činnost nebude vyhovovat zájmům a schopnostem dobrovolníka.
- Právo vědět, zda vykonaná činnost byla efektivní – možnost účastnit se hodnotícího procesu.
- Právo být za dobře vykonanou činnost morálně ohodnocen.
- Právo na potvrzení/osvědčení v průběhu či po ukončení dobrovolnické činnosti (v DC nejméně při 50 hodinách činnosti).

17 KODEX DOBROVOLNÍKA

- V případě neuspokojivé spolupráce právo opětně kontaktovat organizaci s žádostí o nabídku dalších dobrovolných aktivit.
- Dobrovolník se zavazuje, že bude sjednanou činnost vykonávat osobně, podle svých schopností a znalostí.
- Dobrovolník je povinen řídit se pokyny pověřeného zástupce organizace.
- Dobrovolník se zavazuje, že se bude při své činnosti řídit principy organizace a bezpečnostními předpisy organizace. Odchýlí-li se od těchto předpisů, zodpovídá za případnou způsobenou škodu.
- Dobrovolník má povinnost zachovávat úplnou mlčenlivost ve věci informací získaných o klientech (osobní údaje, zdravotní stav, majetkové poměry apod.) nebo při činnosti v organizaci (informace získané ze supervizních a evaluačních setkání, především skutečnosti týkající se druhých dobrovolníků, informace týkající se svěřených dokumentů a právních dokumentů, informace o spolupracujících organizacích).
- Dále se zavazuje neposkytovat sdělovacím prostředkům žádné informace o „programu či službě“ bez dohody s organizací, ve které působí jako dobrovolník, s výjimkou obecných informací a cílů.
- Dobrovolník se účastní všech školení a výcviků potřebných pro výkon své činnosti v organizaci.
- Je spolehlivý; plní úkoly, ke kterým se zavázal a nezneužívá projevené důvěry.
- Požádá o pomoc, kterou při své činnosti potřebuje.
- Zná a bere na vědomí své limity (časové, zdravotní atd.).
- Je „týmovým hráčem“.
- Ztotožňuje se s posláním organizace, pro kterou činnost vykonává a dle toho ji navenek prezentuje.

lesy jsou zdrojem léčivých látek

4

20 PŘEDPOKLADY PRO ÚSPĚŠNOU REALIZACI DOBROVOLNICKÉHO PROGRAMU

Příprava organizace dobrovolnického programu

Situace

- V úvodu je nutné zodpovědět otázku, jste-li na úplném začátku a váš kontakt se zájemci o dobrovolnictví byl dosud spíše náhodný a vy jste si s nimi nevěděli rady...
...nebo zda už máte první zkušenosti, mnohdy odvislé od osobní angažovanosti vás nebo vašeho kolegy...
- ...nebo jste-li už zkušená organizace, která chce znásobit počty dobrovolníků, a chcete tedy znovu oživit váš dobrovolnický program.

Náklady

- Zavedení dobrovolnického programu vyžaduje sice nízké, ale nevyhnutelné náklady. Je proto zásadním rozhodnutím, jakou cestou se zájemce vydá.
- Může zvolit buď interní dobrovolnický program s nasazením vlastních nákladů...
...nebo osloví neziskovou organizaci a část nebo celé režijní náklady spojené se vznikem přeneše na ni.

Sídlo

- Dobrovolnický program musí mít vlastní kancelář nebo pracoviště, či alespoň jasně identifikovatelné místo pro organizaci dobrovolnictví (na dveřích je např. cedulka Dobrovolnický program).

Vazby a pozice

- Ve fázi rozvoje dobrovolnického programu je potřeba, aby koordinátor dobrovolníků vybudoval silné a trvalé komunikační kanály s dobrovolníky i zaměstnanci a navázal obousměrně otevřený a upřímný vztah s členem vedení organizace, který má program na starosti.

Pravidla

- Základním předpokladem je nastavení strategie a nejnutnějších standardů a pravidel, která budou všem jasná. Na sestavení pravidel se podílejí klíčoví zaměstnanci. Zapojení různých lidí v této fázi je důležité i z toho pohledu, že se tím nahromadí více pohledů na věc a více nápadů.

21 PŘEDPOKLADY PRO ÚSPĚŠNOU REALIZACI DOBROVOLNICKÉHO PROGRAMU

- Obě strany musí porozumět úloze, kterou sehrávají dobrovolníci v lesním prostředí a musí si uvědomit omezení spojená s dobrovolnickou činností. Hlavně v počáteční fázi by se školení prvních dobrovolníků měli účastnit právě klíčoví pracovníci, neboť je budou v budoucnu dozorovat a přidělovat jim úkoly. Musí jim být jasné, jakým pravidlům či směrnicím se u nich musí dobrovolníci podřídit. Stanovená pravidla a postupy jsou součástí vnitropodnikové dokumentace a jsou stále dotvářena.

Nastavení cílů

- Je třeba nastavit tři až čtyři cíle dobrovolnického programu. Ty musí racionálně doplňovat a rozšiřovat cíle organizace, povyšovat její snahy a záměry.
- Cíle by měly být jasně vázány na časový horizont a měl by být stanoven způsob kontroly a měření výsledků.

Kudy se vydat

- Je několik cest. První z nich je ta, která vyžaduje skupinové rozhodnutí lidí v pracovním týmu, svolání několika porad na dané téma a účast kompetentních osob na nich. Nutná je shoda a ustavení přípravného koordinačního týmu. Je třeba začít průzkumem a zřízením fondu na podporu dobrovolnického programu uvnitř organizace. Touto cestou se vydala řada českých nemocnic (FN Motol, FN Královské Vinohrady nebo Ústřední vojenská nemocnice Praha).
- Dalším možností je, že se pracovníci sejdou, aby definovali výhody práce s dobrovolníky pro les. Jakmile skupina identifikuje rozumné důvody pro zahájení dobrovolnického programu, jmenuje zodpovědného člověka uvnitř organizace – koordinátora dobrovolníků.
- Ještě jinou cestou je oslovení neziskové organizace orientované na životní prostředí, nebo blízkého dobrovolnického centra a následné nalezení společného kooperačního modelu na vyhledávání, proškolení a uplatňování dobrovolníků v lesním prostředí.

Další postup

- Stěžejním prvním krokem je vytvoření seznamu potřeb organizace.

22 PŘEDPOKLADY PRO ÚSPĚŠNOU REALIZACI DOBROVOLNICKÉHO PROGRAMU

- Pak je třeba definovat dobrovolnické úkoly pro každou vybranou oblast (odpovědnost, hranice).
- Nezbytná je dobrá informovanost směrem dovnitř organizace (zveřejnění na nástěnce, intranetu, na poradách) i směrem k veřejnosti (web, média...).
- Hlavním předpokladem úspěšnosti je ale promyšlená implementace dobrovolnického programu do struktury organizace.

Koordinátor dobrovolníků

Výběr koordinátora

Je potřeba najít takového člověka, který napomůže úspěchu celého dobrovolnického programu. Úspěšným koordinátorem bude člověk iniciativní, výkonný, nadšený, komunikativní a schopný jednat s lidmi – to platí napříč všemi oblastmi úspěšného působení dobrovolníků.

Pozice a strategie koordinátora

Koordinátor dobrovolníků by se měl zodpovídat přímo někomu z vedení organizace. Měly by probíhat pravidelné informativní schůzky k vývoji dobrovolnického programu, zvolena vhodná forma reportů, např. měsíční nebo kvartální, půlroční či výroční. Nakonec je třeba vytvořit systém, jak zajistit kvalitní a nezkradenou zpětnou vazbu – získávat ji od dobrovolníků, zaměstnanců i veřejnosti, tedy návštěvníků lesa.

Znalosti a dovednosti koordinátora

Koordinátor dobrovolníků musí rozumět provozu organizace a být součástí pracovního týmu. Pak bude úspěšný při definování smysluplné úlohy dobrovolníků a navrhování školení s ohledem na jejich budoucí úlohy. Jakmile se ostatní zaměstnanci přesvědčí o promyšlené a pečlivě řízené práci s dobrovolníky, opadnou jejich případné obavy a i ti, v počátku rezervovanější, budou dobrovolníky na pracovištích a staništích bez problémů akceptovat.

23 PŘEDPOKLADY PRO ÚSPĚŠNOU REALIZACI DOBROVOLNICKÉHO PROGRAMU

Kontrola dobrovolnického programu

Smíme dobrovolníka řídit?

Odpověď zní: Ano. Je to dokonce nezbytné. Dobrovolníci musí být vedeni uvážlivě a promyšleně. Musí být uvítáni a obeznámeni s organizací a jejím posláním, kterému budou napomáhat, musí se s posláním organizace či společnosti identifikovat. Musí být také zaškoleni, aby mohli dobře vykonávat své úkoly. Je nutné jim čas od času poskytnout zpětnou vazbu. Programy jsou úspěšné jen tehdy, podaří-li se dobrovolníky včlenit do pracovního týmu

Jak dohlížet na práci dobrovolníků

Nejúčinnější je dohled decentralizovaný. Ideální je, když jsou za práci dobrovolníků odpovědná přímo ta oddělení a sekce, kde pracují. Zaškolení je zde provedeno zaměstnanci nebo zkušenějšími dobrovolníky a je zaměřeno přímo na konkrétní úkoly, které se zde budou vykonávat.

Koordinátor programu zůstává ústřední postavou, zajišťuje konzistentnost a profesionalitu, zejména při náboru dobrovolníků, jejich umísťování a formálním oceňování, ale také účetnictví a sledování nákladů. Nejdůležitější roli hraje při řešení problémů, které vyvstávají zaměstnancům ve spojitosti s dobrovolnickým programem.

Je nutné obeznámit zaměstnance s tím, jak by měli dohled vykonávat. Myšlenka bezplatné pomoci může být pro pracovníky nová. Je proto nutné dát pracovníkům příležitost položit všechny otázky a vyjádřit pochybnosti, které ohledně této nové iniciativy přirozeně vznikají. Mnohdy mohou mít strach, že budou prostě dobrovolníky, kteří pracují zadarmo, nahrazení. Je tedy nutné o uvedení dobrovolníků do praxe uvážlivě a naprosto otevřeně mluvit a vysvětlovat, vysvětlovat, vysvětlovat.

Supervize dobrovolníků v oblasti životního prostředí

Supervize umožňuje nadhled a sdílení radosti mezi dobrovolníky a je také příležitostí doškolovat je. Děje se to jednak vzájemnou výměnou informací a zkušeností dobrovolníků při skupinové supervizi, a pak také zapojením odborníka na probírané téma. Jde o pravidelnou příležitost zvyšovat kvalitu a efektivitu působení dobrovolníků a řešit nejasnosti a potíže s vykonáváním dobrovolnické činnosti.

24 PŘEDPOKLADY PRO ÚSPĚŠNOU REALIZACI DOBROVOLNICKÉHO PROGRAMU

Principy pro udržení dobrovolníků

- Věnujte dobrovolníkům dostatečnou pozornost a jedněte s nimi s důstojností a respektem!
- Nabídněte jim kvalitní a průběžný trénink!
- Ujistěte se, že se ztotožňují s posláním vaší organizace!
- Vytvořte jim prostředí vzájemné důvěry!

Rizika a bariéry

Podmínky úspěšnosti dobrovolnického programu:

- Musí být podporován na všech úrovních organizace.
- Úkoly pro dobrovolníky jsou navrženy společně a zdají se smysluplné jak lesníkům a všem pracovníkům, tak dobrovolníkům.
- Strategie přijímání a výběru dobrovolníků musí být schválena vedením organizace.
- Mezi pracovníky jsou klíčové osoby nebo patroni dobrovolnického programu – ti, kteří dokážou ovlivnit názory v pracovních týmech.
- Obzvláště v oblasti životního prostředí je nutné nastavit rozdíl mezi aktivistou a dobrovolníkem a shodnout se na přípustné hranici, kritériích a smysluplnosti dobrovolnické práce z hlediska ochrany přírody.

lesy jsou domovem pro různé druhy zvířat

5

26 ZAPOJENÍ DOBROVOLNÍKA V DETAILECH

Vyhledávání dobrovolníků, jejich výběr

Neexistuje typický dobrovolník nebo správný člověk pro dobrovolnický program. Dobrovolníky mohou být jak studenti, tak senioři. Mohou to být bývalí zaměstnanci lesní správy, dobrovolní ochránci – lidé dnes či dříve organizovaní či zcela samostatné individuality s chutí zapojit se do veřejně prospěšné činnosti.

Svou pomoc často nabízejí také lidé běžně zaměstnaní, kteří se snaží dát nový smysl svému každodennímu životu a přispět k dobrému životnímu prostředí. Pro starší lidi, kteří žijí osamocně, je dobrovolnická činnost způsob, jak zůstat aktivní, využít své životní zkušenosti a být společnosti prospěšný. Tito lidé jsou ve svém tempu pomalejší, ale o to vytrvalejší a zůstávají v dobrovolnických programech několik let, jsou důležitou výkonnou složkou.

Nejlépe se vyhledávají dobrovolníci pro zcela konkrétní úkoly, definované organizací na základě analýzy potřeb.

Inzerování zájmu o dobrovolníky může probíhat na letáčích, internetu, webových stránkách, v médiích či při besedách zaměřených na ochranu přírody. Odlišná je kampaň pro vyhledání dobrovolníků pro jednorázovou akci či pro dlouhodobou činnost. Jinak také hledáme dobrovolníky ve velkém městě, v blízkosti či daleko od lokality a jinak pokud hledáme mezi zaměstnanci lesní správy či v komerčních firmách v rámci firemního dobrovolnictví.

Také odmítnutí člověka nevhodného pro dobrovolnictví je důležitá dovednost. Je velmi důležité provést pohovor a komunikovat s kandidáty ještě před tím, než mají být přijati.

Vstupní rozhovor, registrace zájmu

Vstupní pohovor vede zpravidla koordinátor. Pokud dobrovolník bude pracovat s nezletilými dětmi, např. školní mládeží, doporučuje se jeho další prověření (rozhovor s psychologem, psychologické testy, výpis z rejstříku trestů).

Je dobré mít zpracovaný manuál, co všechno by v rozhovoru mělo zaznít. Je důležité si uvědomit odhodlání člověka přijít do neznámého prostředí a nabízet svůj čas zdarma. Proto je pro pohovory třeba vytvořit důstojné prostředí.

27 ZAPOJENÍ DOBROVOLNÍKA V DETAILECH

Rozhovor je dobré zahájit tím, že se koordinátor představí a vysvětlí svou pozici. Poté požádá dobrovolníka o souhlas, zda si může o rozhovoru dělat poznámky. Teprve pak jej seznámí se základními fakty o organizaci.

Následně je dobré ptát se na dobrovolníkovu motivaci – jak ho napadlo, že přišel, odkud se o programu dozvěděl, zda zná někoho, kdo je dobrovolníkem, jaké jsou jeho časové možnosti, má-li nějaké bariéry, co ho napadne, když se řekne dobrovolnictví a má-li s ním už nějakou osobní zkušenost, jaké jsou jeho motivy a co bylo hlavním impulsem, který ho přiměl přijít?

Potom je správné představit adeptovi reálné možnosti jeho uplatnění, popsat, kde je dobrovolník očekáván a předat mu informační materiál a dát mu na sebe kontakt. Důležité je zeptat se, zda zájemce všemu rozuměl a je-li už rozhodnut nebo potřebuje čas na vstřebání informací. V takovém případě je třeba dohodnout další schůzku nebo jiný druh kontaktu. Pokud je adeptův zájem vážný, následuje předání Registrační karty dobrovolníka k pozdějšímu vyplnění.

Obecně je třeba mít na paměti, že způsob našeho jednání s adepty je vizitkou společnosti na veřejnosti, ať už se zájemce dobrovolníkem stane, či nikoli.

Proškolední dobrovolníka

Proškolení může být obecné nebo specializované na konkrétní činnosti. Školit můžeme ve skupinách i jednotlivě a to několika formami – s lektorem, zapojením zkušených dobrovolníků (napomáhá to jejich kariéernímu růstu), poskytnutím dokumentace ke studiu, prostřednictvím e-learningu, vzdělávacích testů – možností je mnoho.

Při žádném školení by nemělo chybět:

- Seznámení s posláním organizace.
- Práva a povinnosti dobrovolníka.
- Obsah a rozsah dobrovolnické činnosti, úkoly pro dobrovolníky.
- Kodex dobrovolníka.
- Zásady bezpečnosti působení dobrovolníka na pracovištích a v pleneru.
- Legislativní rámec, nutná dokumentace, seznámení s kontrolou a evidencí.
- Seznámení se specifiky práce v daném prostředí (v lese).

Smlouva s dobrovolníkem, pojištění

Smlouva s dobrovolníkem může být písemná i ústní. Písemná smlouva o výkonu dobrovolnické činnosti je nutná v akreditovaném programu (podle zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě), je ale výhodná i v neakreditovaných programech. Obecně se smlouvy s dobrovolníky inspiroují smlouvami akreditovaných programů, které lze nalézt na stránkách Ministerstva vnitra ČR – Odboru prevence kriminality – Oddělení dobrovolnické služby www.mvcr.cz. Neakreditované programy se řídí občanským zákoníkem.

Také v oblasti pojištění je rozdíl v současných akreditovaných a neakreditovaných dobrovolnických programech. Současná praxe je taková, že organizace v ČR uzavírají vlastní pojistku pro své dobrovolníky nebo je pojištění dobrovolníků zahrnuto do celkového pojištění organizace. Využít lze i spolupráce s HESTIA – Národním dobrovolnickým centrem, které je schopno dobrovolníky pojišťovat centrálně – viz www.hest.cz

Identifikace a označení dobrovolníka

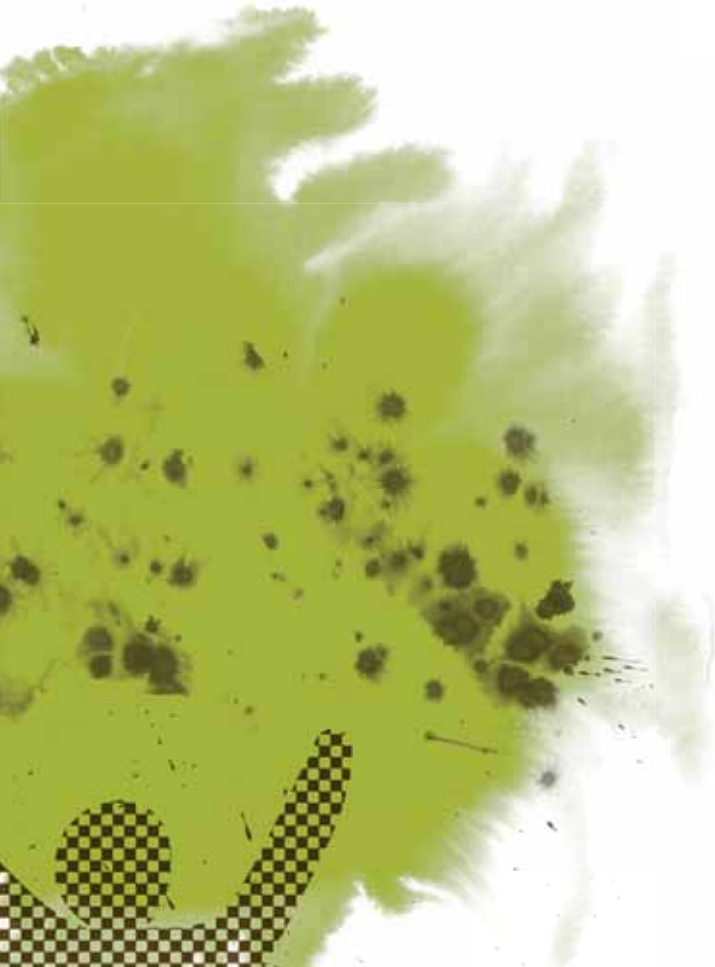
Různé dobrovolnické programy využívají různou formu označování dobrovolníků. Jiné označení je vhodné pro identifikaci dobrovolníka v budovách, jiné v lesních školkách nebo v lese samotném. Běžně se používají trička s potiskem, visačky, kšiltovky nebo šátky, ale i identifikační vesty.

Seznam běžných činností dobrovolníka v lese

- Organizování vzdělávacích a zážitkových akcí pro děti, osvětová činnost pro veřejnost.
- Manuální činnost – sázení stromků, okopávání, odstraňování plevele, kosení luk, oplocování vzácných druhů dřevin proti okusu...
- Dobrovolní strážci přírody, hlídky, péče o významné přírodní lokality.
- Mapování výskytu dřevin, šelem a ohrožených druhů.
- Pomoc v kanceláři koordinátora; případně dobrovolná koordinace programu.
- Udržování informačních nástěnek, webu, facebooku...

6

lesy jsou kdekoli na světě naprosto nezbytné pro přežití a blaho lidského rodu

Lesy a dobrovolnictví ve světě

Sierra Club v USA

Sierra Club se už od roku 1892 zabývá ochranou komunit, divokých míst na Zemi i planetou samotnou. Je největší a nejlivnější ekologickou organizací ve Spojených státech amerických.

Ročně pořádají na devadesát Servisních výletů, v rámci programu Národní vycházky věnují sedmadvacet tisíc pracovních hodin státním a federálním agenturám – to vše v celkové hodnotě kolem čtyř set tisíc dolarů. Při servisních výletech pomáhají s výzkumnými projekty rozmnožování velryb v Maui, s obnovou terénu v Novém Mexiku po archeologických vykopávkách, uklízejí odpadky z tábořišť, budují odvodňovací systémy kolem cest a stezek, odplevelují je, staví kamenné hráze v serpentinách...S jejich pomocí bylo instalováno 54 vodních nádrží, 8 říčních přechodů a 15 odvodňovacích příkopů.

V některých místech Servisní výlety Sierra Clubu pracují s regionálními ochránci a správou osobně po více než čtvrt století. Vděční zástupci jednotlivých agentur velmi rádi komunikují s dobrovolníky a nechávají je nahlédnout do oblastí, do nichž běžný návštěvník nemá přístup. Zdroj www.sierraclub.org

Životní prostředí a dobrovolnictví v Evropě

New Leaf v Anglii

New Leaf je dobrovolnická komunitní společnost, fungující od roku 2006, závislá na velkorysosti a štědrosti místních lidí a podnikatelů na rozmezí Dulwitche a Southwarku – městských částí Londýna. Získali cenu The South London Press's Community Project za rok 2010 a s ní i oficiální podporu Linnean Society, nejstarší biologické společnosti na světě.

31 PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE

Dobrovolníci čistí stráně, sází rostliny a keře, upravují zdi, aplikují umění zaměřené na životní prostředí do městské a předměstské aglomerace, spravují centrum projektů pro dobrovolníky, spolupracují se sociálním servisem pro mladé delikventy – poskytují jim možnost zahradničit. Jejich hlavní ambicí je vytvořit v jinak nevyužitých místech ležících ladem centrum, ve kterém by bylo možné poznávat a prozkoumávat přírodu a životní prostředí prostřednictvím studia rostlin, hmyzu a jejich přírodní místa výskytu.

Podařilo se jim dokonce zapojit světově uznávaného hudebního producenta Marka Ronsona, který v New Leaf zahradničil s mladými delikventy na podporu dobrovolnického schématu jednoho z mobilních operátorů. Zdroj: <http://www.new-leaf.org.uk>

Lesy a dobrovolnictví v České republice

Tento přehled vznikl nahodile a řadí k sobě nesourodé přístupy, různý objem práce i množství zapojených dobrovolníků i organizací, které dosud nenašly cestu ke vzájemné interakci. Probíhají v nich různé rozhodovací procesy, cíl ale sledují společně – totiž přírodě blízké hospodaření a soužití v lese.

— **Cesta ke kořenům** je dlouhodobý program Hnutí Brontosaurus Jeseníky zaměřený na obnovu drobných památek v krajině. V rámci programu bylo mladými dobrovolníky v lesích nad Lázněmi Jeseník obnoveno deset staveb pramenů z 19. století. Mezi zřídly byly také vybudovány lesní stezky – naučná stezka Vincenze Priessnitze a Stezka živé vody. V jejich okolí byly umístěny dřevěné sochy přírodních bytostí. O údržbu pramenů se nyní starají místní patroni. <http://jeseniky-brontosaurus.cz>

— **Den Země**, věnovaný planetě Zemi, probíhá každoročně 22. dubna. Je to den oslavující příchod jara, který v sobě silně nese tematiku ochrany životního prostředí. Dobrovolníci na Den Země připravují aktivity pro děti i dospělé, pracují na úklidových akcích nebo organizují a provozují informační stánky pro veřejnost k tématu ochrany přírody. www.denzeme.cz

— **Zachraňme studánky**. Studánky vždy patřily do krajiny, provázely člověka při práci i odpočinku. Dobrovolníci zapojení do projektu Sdružení Mladých ochrán-

ců přírody najdou zpustlou studánku, dohodnou se s majitelem pozemku a promyslí vhodnou pomoc. Každá studánka je jiná a potřebuje jinou pomoc, ale většinou je nutno důkladně ji vyčistit od větví, tlejícího listí, kamenů a odpadků. Zastřešit, upravit odtok...

— **Pomáháme Krušným horám.** Bio granty společnosti Velolia zaměřené na úklid a šetrnou údržbu vysokohorské druhově bohaté louky v oblasti NATURA 2000 – lokalita ochrany Tetřívka obecného. Akcí se zúčastňují jak členové a dobrovolníci ZO ČSOP, tak i skautský oddíl světlušek a včelat Čtyřlístek, středisko Oheň Most. www.csop-kliny.estranky.cz

— V rámci programů pro děti a dobrovolníky Dobrovolnického centra jsme za podpory Lesů ČR zaměřili aktivity ve školním roce 2011/2012 na poznávání přírody, lesa. **Rok přírodních krás** jsme zahájili lesní výzdobou klubovny a Otvíráním klubovny, kde jsme se mimo jiné dozvěděli od paní myslivcové, jak se chovat v lese, čím se živí lesní zvěř a další zajímavosti. Zároveň jsme vyhlásili sběr „mlsek“ pro lesní zvířátka. V listopadu jsme uspořádali ve spolupráci s panem Bláhou z LS Litoměřic Velkou lesní cestu za pokladem. Jednalo se o cestu plnou úkolů, zaměřených na přírodu. Součástí byl i sběr odpadků. Také jsme vyhlásili výtvarnou soutěž s lesní tematikou. Pro naše dobrovolníky jsme přichystali teambuildingovou aktivitu s výletem na eko-farmu ve Slavošově. V závěru roku 2011 se uskutečnila vánoční besídka, kde byl předán myslivci stromek ozdobený pro lesní zvěř.

— **Vlčí a rysí hlídky.** Velké šelmy – rysi, medvědi a vlci, se začaly vracet do českých hor. Pomáhají zde udržovat přírodní rovnováhu mezi lesem a přemnoženou populací zvěře. Hlídky speciálně vyškolených dobrovolníků velké šelmy především monitorují a tím zjišťují jejich aktuální stavy. Dále dobrovolníci svou přítomností odstrašují pytláky a chrání šelmy proti ilegálním lovcům, hlásí a odstraňují návnady. www.selmy.cz

— **Nový prales u Liberce** je platforma přeshraniční spolupráce dobrovolníků v česko-německo-polském pomezí města Liberec a okolí. Kyselá deště v druhé polovině 20. století a sázení smrkových monokultur oslabily les. Čmelák – společnost přátel přírody – usiluje o návrat k lesu složenému z více druhů dřevin, který je odolnější vůči různým narušením, nevyčerpává půdu a je domovem většího množství dru-

33 PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE

hů rostlin a živočichů. Probíhá aktivní přeměna smrkové monokultury zahraničními a českými dobrovolníky a neformální vzdělávání mladých lidí. www.dobrovolnik.cz; cmelak.cz; www.inexsda.cz

— **Lesy pro lidi** je v roce 2011 motto státního podniku Lesy ČR, který obhospodařuje více než 1,3 milionu hektarů lesního majetku a pečuje o více než 39 tisíc kilometrů vodních toků s cílem trvale udržitelného využívání přírodních zdrojů. Státní podnik Lesy ČR každoročně uděluje granty podporující les a životní prostředí. www.lesy.cz

— **Lužní les v údolí Branné** – mezi obcemi Ostružná a Branná bylo na břehu říčky Branná během několika let vysázeno, oploceno a ožínáno několik stovek stromků. Jednalo se zejména o olše. Společným úsilím dobrovolníků z Hnutí Brontosaurus a CHKO Jeseníky došlo k urychlení sukcese a zalesnění části bývalých pastvin. Ve výsledku by měl vzniknout přirozený lužní les, který vytvoří prostředí pro mnoho druhů rostlin a živočichů a bude také plnit nezadatelnou roli v prevenci povodní. www.brontosaurus.cz

— **Tým Bořena v Českém středohoří** uspořádal víkendový tábor, kde dobrovolníci pomáhali s péčí o lokalitu a zároveň měli možnost lépe poznat krásu Českého středohoří. Cílem bylo například vyřezávání náletových dřevin na okrajích travní plochy na lokalitě pod Lipskou horou, každoroční kosení nebo celkové vyčištění vybraných lokalit. www.arnika.org

— **Pomoc krkonošským horám** zorganizovala společnost Kraft Foods. Rozsáhlou dobrovolnickou akcí navázala na lokální projekt zaměřený na ochranu životního prostředí na horách – Milka pomáhá českým horám. Správě KRMAP byla poskytnuta podpora jak finančního charakteru, tak i dobrovolnickou činností. Přes 250 zaměstnancům společnosti vypomohl KRMAP se sázením stromků, pročišťováním odvodňovacích kanálů, údržbou turistických cest a úklidem potěžežního klestí. www.krnap.cz

— **Týdny pro les** jsou týdenní pracovní vzdělávací akce Hnutí Duha, na nichž dobrovolníci pomáhají obnovit a ozdravit krajinu a lesní porosty např. v Beskydech, Moravském Krasu či na Šumavě. Dobrovolníci staví oplocenky na ochranu stromků

proti okusu zvěří, podporují růst vzácných dřevin, ošetřují aleje či vysazují zelené plochy pro úkryt zvířat a zvýšení rozmanitosti krajiny. www.hnutiduha.cz

— **Obnova starých ovocných sadů a alejí** patří do celkové strategie Národního parku Podyjí. Péče o staré odrůdy ovocných stromů v krajině zvyšuje druhovou pestrost regionu. Do akce Zasad' strom z Národního parku Podyjí se zapojilo pět desítek škol, obcí, spolků i jednotlivců. www.nppodyji.cz

— **Podzimní gruntování** – Uklid'me svět! to je název významného dne, 16. září, kdy se lidé na celém světě zapojují do akcí, během nichž uklízí své okolí. Akcí se každoročně účastní přes 30 miliónů dobrovolníků z více jak 100 zemí. Správa CHKO a NP Šumava organizuje Podzimní gruntování, kdy za pomoci dobrovolníků uklízí šumavskou přírodu po letním náporu turistů – uklízí se okolí potoků, řek, likvidují se černé skládky. www.npsumava.cz

— **Les ve škole – škola v lese** je projekt pro školy Sdružení Tereza. Za spolupráce s pedagogy sedmi škol vyvinuli příručku projektového vyučování. Škola v Bílíně realizovala projekt Klimatické změny a co na to živočichové; v Ostravě a Raškovicích zkoumali Les a klimatické změny; v Rokytnici se například zapojili do projektu Stromy a my. www.lesnaskole.terezanet.cz

— **Zaniklé sady v Rychlebech**. Mladí dobrovolníci z celé republiky ve spolupráci s místními obyvateli obnovují a rozšiřují staré sady v Rychlebech. Osada Zastávka zanikla v 50. letech, zůstalo pouze několik ovocných stromů v místě bývalých zahrad. Hnutí Brontosaurus tu již pět let vytváří zázemí pro péči o staré stromy, výsadbu nových podnoží a jejich roubování starými odrůdami. V budoucnu by tady mohlo vzniknout „sudetské arboretum“ se starými odrůdami ovocných stromů. www.sady.brontosaurus.cz

DĚKUJEME VŠEM PŘÍSPĚVATELŮM ZA UKÁZKU PŘÍKLADŮ DOBRÉ PRAXE V ČESKÉ REPUBLICĚ.

7

přílohy

Dotazník pro dobrovolníky

Ukázka Evaluačního dotazníku pro dlouhodobě zapojené dobrovolníky v programu Pět P

Jméno (dobrovolně, nemusíte uvádět).....

Datum vyplnění.....

1. Nakolik se splnila vaše očekávání od Pět P? (0 min, 10 max) 0-1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

a) co se splnilo.....

b) co se nesplnilo.....

2. Do jaké míry jste spokojeni ve vztahu s litlíkem? (jen pro „zadané“) 0-1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

a) s čím jsem spokojen(a).....

b) s čím jsem nespokojen(a).....

3. Jaké společné akce (organizované DC) se vám nejvíce líbily?

4. Navrhněte, kam byste se s Pět P chtěli podívat, co byste chtěli společně dělat!

5. Nakolik vám vyhovuje komunikace mezi Míšou a vámi?

a) co vám vyhovuje.....

b) co vám nevyhovuje.....

c) případné návrhy na změnu.....

6. Do jaké míry se cítíte podporováni, oceňováni

– od Míši 0-1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

– od Standy 0-1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

a) co podporuje.....

b) co demotivuje, sráží.....

7. Jakým způsobem byste změnili supervizi?

8. Co vám supervize přináší?

9. Vzkazy

pro Míšu (kritika, pochvala, doporučení apod.).....

pro Standu (kritika, pochvala, doporučení apod.).....

Děkujeme za váš čas i ochotu při vyplnění dotazníku!

Manuál

Osnova rozhovoru s novým zájemcem v detailech používaná Dobrovolnickým centrem

Přichází nový zájemce o dobrovolnickou činnost – Otevřeme dveře, pozdravíme, zjistíme důvod příchodu

1. NEŽ SE SE ZÁJEMCEM POSADÍME A VEDEME ROZHOVOR, ZAJDU SI PRO MANUÁL A PRO REGISTRAČNÍ KARTU DOBROVOLNÍKA.

- Uvědomíme si odhodlání člověka přijít do neznámého prostředí.
- Mám čas? Nebo požádám o rozhovor se zájemcem kolegu?
- Najdeme vhodné místo, kde budeme moci rozhovor vést.
- Zájemce informujeme, kam jdeme a co bude následovat.
- Bude potřeba nabídnout pití? Kapesníky?

2. ROZHOVOR SE ZÁJEMCEM O ROLI DOBROVOLNÍKA

- Znovu zájemce přivítej.
- Představ sebe, svou pozici v organizaci.
- Zeptej se, jestli si můžeš dělat poznámky.
- Řekni několik základních faktů o DC: DC působí v Ústeckém kraji 12 let, propagujeme dobrovolnictví jako přirozenou součást života, je nás XXX kolegů, naše programy Pět P, KOMPAS, nyní u nás registrováno 1080 dobrovolníků, atp.

3. NÁSLEDUJE PROSTOR PRO DOTAZY K ZÁJEMCI

- Jak Vás to napadlo, že jste přišel?
- Odkud jste se o nás dozvěděl? Znáte někoho, kdo je dobrovolníkem?
- Jaká je Vaše představa, čemu byste se rád věnoval/a?
- Jaké jsou Vaše možnosti (např. časové, materiální)?
- Máte nějaké bariéry (např. zdravotní, záznam v RT)?
- Když se řekne dobrovolnictví, co Vás všechno napadne?
- Máte už nějakou osobní zkušenost s dobrovolnictvím?
- Jaké jsou Vaše motivy, motivace k dobrovolnické činnosti?
- Co byl ten hlavní impuls, který Vás sem přivedl?

4. PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÝCH MOŽNOSTÍ DC

- Naše konkrétní programy (Pět P, KOMPAS, Terénní sociální práce pro rodiny) ...
- Umíme zprostředkovat dobrovolnictví jinde – v jiné organizaci v Ústí nad Labem i v Ústeckém kraji.
- Předáme letáky a informační materiály o DC a programech – vizitka, výroční zpráva.
- Můžete být dobrovolníkem přímo v DC a docházet nám pomáhat přímo sem, administrativní pomoc.

5. ZÁVĚR ROZHOVORU

- Co ještě nebylo řečeno? Na co byste se rád/a zeptal/a?
- Předat registrační kartu dobrovolníka, rozhodnutý zájemce ji může na místě vyplnit a bude předána kompetentnímu koordinátorovi, aby se s dobrovolníkem spojil. Nebo registrační kartu dostane domů a přinese zpět vyplněnou po zvážení všech okolností.
- Doblujeme se na časovém rozmezí, do kterého se dobrovolníkovi ozveme s informacemi nebo na příští schůzku s ředitelem nebo jiným pracovníkem.

Poděkujeme za rozhovor, doprovodíme ke dveřím a rozloučíme se.

Registrační karta dobrovolníka

Žádáme o vyplnění této registrační karty.

Zavazujeme se, že níže uvedené informace budou použity jen pro vnitřní potřebu Dobrovolnického centra, o.s.

Registrační číslo: (vyplní DC).....
(Prosím vyplňujte čitelně hůlkovým písmem)

JMÉNO A PŘÍJMENÍ:.....	DATUM NAROZENÍ:.....
ULICE:.....	MĚSTO:.....
PSC:.....	E-MAIL:.....
TELEFON:	
ZAMĚSTNÁNÍ, STUDIUM:.....	DOKONČENÉ VZDĚLÁNÍ:.....

Vykonával/a jste někdy dobrovolnickou činnost? ANO..... NE.....
 (pokud ano, kde a jak?):.....

Kdy a jak často se můžete věnovat dobrovolnické činnosti? (prosím označte křížkem)
 JEDNORÁZOVÉ AKCE KRÁTKODOBĚ (týdny, měsíce) DLOUHODOBĚ (1/2 roku a více)

Oblast Vašeho zájmu? (prosím označte křížkem)

SENIORŮ	MASARYKOVA NEMOCNICE
LIDÉ SE ZDRAVOTNÍM HANDICAPEM	LIDÉ S DUŠEVNÍ NEMOCÍ
DĚTI, MLÁDEŽ A MLADÍ DOSPĚLÍ	KRIZOVÉ SITUACE (povodně apod.)
KULTURA – MUZEUM A KNIHOVNA	JINÉ (vypiš):

Současná nabídka programů Dobrovolnického centra, o.s. (máte zájem o některý z těchto programů?
 Prosím označte křížkem).

SOCIÁLNĚ AKTIVIZAČNÍ SLUŽBY PRO RODINY S DĚTMI: PROGRAM KOMPAS®
 PROGRAM PĚT P
 TERÉNNÍ SOCIÁLNÍ PRÁCE

SOCIÁLNÍ SLUŽBA SOCIÁLNÍ REHABILITACE PRO DĚTI, MLÁDEŽ A MLADÉ DOSPĚLÉ
 DOBROVOLNICTVÍ SENIORŮM A ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÝM OBČANŮM ÚSTECKÉHO KRAJE
 DOBROVOLNICKÁ SLUŽBA V MUZEU A KNIHOVNĚ

Jak jste se o Dobrovolnickém centru dozvěděla?
 (prosím podtrhněte, případně upřesněte)

OD PŘÁTEL	PŘEDNÁŠKA (jaká?)	ÚŘAD PRÁCE, SOCIÁLNÍ OBDVOD (jaký?)
MÉDIA (jaká)	JINDE, KDE?	

Proč chcete působit jako dobrovolník? (motivace)

Jaké znalosti, dovednosti nebo schopnosti můžete nabídnout?

Jaké máte zájmy, záliby?

Máte nějakou vlastní představu s čím byste mohl/a pomáhat?

Máte nějaké omezení Vaší dobrovolnické činnosti? (dopravou, zdravotními důvody, apod.)?

Jaká je Vaše časová flexibilita?

Souhlasím s tím, že Dobrovolnické centrum použije výše uvedené informace pouze pro vnitřní potřebu, pro potřebu statistických výstupů a pro informování organizace, kterou si dobrovolník vybere (podle § 16 odst. 3. zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů).

*Datum a podpis zákonného zástupce
(u osob mladších 18ti let)*

Datum a podpis dobrovolníka

*Za Dobrovolnické centrum, o.s. přijal
občanské sdružení, Prokopa Diviše 1605/5 Ústí nad Labem, 400 01, IČ: 70225842, Tel.: 475 216 684,
E-mail: dcul@seznam.cz, web: www.dcul.cz*

Jak mít užitečnější a příjemnější supervize v Programu KOMPAS®

S čím bych měl na každou supervizi přijít a co bych si měl chtít odnést?

- Na supervizi bych měl přijít připraven
- měl bych vědět, co chci „přinést“ a co si chci „odnést“
- podpořit ostatní, být sám podpořen,
- podělit se o své zkušenosti s ostatními,
- slyšet zpětnou vazbu od ostatních.

S čím mohu na supervizi přijít? – vyber si max. 3:

- problém
- rekapitulace, zda se to, co jsme naplánovali, stalo
- radost, úspěch
- pojmenovat období našeho vztahu
- změna
- kam jít na schůzky
- příběh mého malého kamaráda
- plány do budoucna
- jiné, ostatní

Prosby a doporučení:

Zkuste tento návod vždy vzít k ruce, když budete o supervizi přemýšlet, když se na ni budete připravovat.

Evropský rok dobrovolnictví 2011

dobrovolnické
centrum

ZAHAJTE ROK 2011 EVROPSKÝ ROK DOBROVOLNICTVÍ S NÁMI !!!

Jako dobrovolníci nejen dáváte, ale také získáte!!!

- profesionální výcvik a podporu,
- cennou praxi s osvědčením,
- nové zážitky a zkušenosti,
- možnost připojit se k mezinárodním aktivitám,
- poznáte nové lidi i činnost s dětmi,
- smysluplně využijete volný čas,
- blíže se seznámíte s fungováním neziskové organizace
- a mnoho dalšího

Staňte se dobrovolníkem naší Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi!

Zapojte se do programů: Pět P ů TSP (a věnujte se 1 odpoledne 1 dítěti) nebo do KOMPASU (a společně s partákem vedte skupinku 6 dětí).

výcvik nových dobrovolníků: 25. (od 16h) + 26. února 2011 v Dobrovolnickém centru. Přijďte se naučit něco nového a poznejte praxi v sociálních službách.

Přijďte za námi do Dobrovolnického centra, o.s. (Prokopa Diviše 1605/5, centrum ŮL – vedle kina Hraníčák), rádi vám poskytneme další informace.

Ozvěte se: Mgr. Michaela Procházková, 721 570 084, m.prochazkova@dcul.cz

www.dcul.cz

facebook: Dobrovolnické centrum, o. s.

Autor: Dobrovolnické centrum, o.s. spolu s příspěvateli

Texty upravil: Rostislav Křivánek

Grafické úpravy: Tereza Bredlerová, PROTEBE live o.s.

Autor fotografií: Václav Sojka

Vydalo Dobrovolnické centrum, o.s.

Rok vydání: 2011

Tento metodický materiál vznikl s laskavou podporou společnosti LESY ČR, s.p.
Dále děkujeme všem organizacím, které přispěly svými příklady dobré praxe v České republice.

